

§ 4 bemyndiger kun Regjeringen til at træffe en saadan Foranstaltning. Dersom et Mageskifte ikke kan komme istand, bliver Foranstaltningen ikke truffen.

Krieger: Da nu ogsaa den høitærede Krigsminister har udtalt sig for Usikkerheden af et Udvalgs Besættelse i nærværende Sag, et Dnske, som jo allerede er blevet udtalt fra flere Sider, og som jeg ganske deler, idet jeg finder det naturligt, at Landstinget omhyggeligt og alvorligt prøver det Retspørgsmaal, som ligger paa Bunden af denne Sag, skal jeg ved denne dens første Behandling indskrænke mig til en eneste Bemærkning, og det er den, at det forekommer mig, at Landstinget og Lovgivningsmagten i det Hele selv bør paatage sig at afgjøre, hvad der i et Spørgsmaal som det foreliggende er det Retsfærdige, hvad der er et Retsfærdighedskrav, som bør fyldestgøres, og at man ikke bør styde saadanne Spørgsmaal hen til Domstolene. Jeg vil dermed ikke i dette Dieblil forud have sagt Noget om, hvorvidt det Retsfærdighedskrav, som de vedkommende Ciere have, fyldestgøres ved Lovforlaget, som det foreligger, eller ikke; men jeg vil kun have fremhævet, at jeg troer, at Lovgivningsmagten er opfordret til selv nøie at undersøge saadanne Spørgsmaal og derefter at afgjøre dem, uden at Loven giver nogen Henvisning til Domstolene. Private Egen-domstrætter kunne naturligviis ikke afgjøres ved Love i Strid med de Enkeltes Ret; men, naar jeg seer bort fra den Hjemmel, som Grundloven kan indeholde til en Henvendelse til Domstolene, anseer jeg det for en Pligt for Lovgivningsmagten at afgjøre det Slags Spørgsmaal, som der her er Tale om, med det fulde Ansvar, som ligger deri, at der ingen Afgang aabnes til, at Sagens legislative Afgjørelse siden kan omstødes ved en judicial Afgjørelse. Finder Lovgivningsmagten, at Sagen ikke er klar, skal den styde den fra sig; at give Love, der indeholde en Henvisning til Domstolene, hvorefter disse Love senere i Lovet af nogle Aar

kunne blive fatte aldeles ud af Kraft ved Domstolenes Renselser, anseer jeg derimod for at være en utilstødelig Forrykkelse af Forholdet mellem Lovgivningsmagten og Domstolene. Hvis man skulde komme til at erkjende Sagen for at være saa tvivlsom, at man ikke vil give en endelig Lov om den, da maa man enten ganske forkaste Lovforlaget eller søge at finde en Form, hvorunder Retspørgsmaalet kan bringes for Domstolene, i f. r. end Loven vedtages; men her først at vedtage en Lov og saa udsætte sig for senere at see den kasseret ved en Dom, anseer jeg for aldeles urigtigt.

Brock: Jeg kan være aldeles enig i hvad min ærede Ven og Sidemand (Krieger) bemærkede, at i Almindelighed bør den Lovgivende Magt ingenlunde overlade til Domstolene at afgjøre, hvad han kaldte Retsfærdighedskrav; men Sagen turde dog i nærværende Tilfælde staae noget anderledes; thi det, som Lovudskiftet paastaer, er, at der skal være en privatretlig Afkomst for Staten, der berettiger den til at stille sig, som den gjør, i nærværende Tilfælde. Det er dette, som modsiges fra Ciernes Side. Medens Staten paastaer, at der i sin Tid skal være ydet Erstatning til dem, benægte de dette, og de ønskede derfor, at der maa forundes dem Tid til, at en Undersøgelse i saa Henseende kan anstilles og faae sin Afgjørelse paa rette Maade; men det kan kun see ved Domstolene. Skulde derfor, naar vi komme til at undersøge denne Sag i Realiteten, det høie Landsting komme til den Anskuelse, at der kan være grundet Tvivl i saa Henseende, at det er meget tvivlsomt, om Staten nogenstunde har ydet Erstatning, og om altsaa Staten er berettiget til nu at kræve Besverlag for denne Indskrænkings Ophævelse, haaber jeg, at det høie Thing vil komme til min ærede Sidemands Conclusion og sige: saa modsætte vi os denne Lov og give de paa-gjældende Ciere Afgang til at faae deres Ret ligeoverfor Staten — thi det er en Ret, som de have — afgjort ved Domstolene.